Årsmelding 2021

Folk i arbeid, jord i hevd

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

1921 - 2021

BLI MED PÅ LAGET!
Norsk Bonde- og Småbrukarlag jobber for dine økonomiske og sosiale rettigheter. Vi ønsker en ny retning for landbruket og norske lokalsamfunn, som stopper bruksnedlegginga og sikrer norsk matproduksjon i framtida.
Trenger du en organisasjon som har et sterkt medlemsdemokrati, gir deg gode medlemsfordeler og et sosialt fellesskap?
Bli med på laget!
NBS
Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Innhold

Hilsen fra leder....4
Tillitsvalgte og ansatte....6
Andre valgte og oppnevnte ombud....7
Lagets virksomhet....9
Regnskap 2021....12
Brudd i jordbruksforhandlingene....14
Avisinnlegg....19
Kulturlandskapsprisen 23
Årsrapporter....24
Lokallag pr januar 2022....34

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

Telefon 932 44 599
E-post nordland@smabrukarlaget.no
Nettside www.smabrukarlaget.no/nordland
Facebook www.facebook.com/NordlandBS

Hilsen fra leder

Vi kan nå se tilbake på vårt jubileumsår – 100 år i bønder og småbrukeres tjeneste. Koronaen ga som konsekvens for oss at vi måtte utsette markeringen, men vi får det til før årsmøtet.

Mest av alt er koronaen en påminnelse om at vi når som helst kan bli hjemsøkt av kriser. Det gjør at det er viktig at vi har en god matvareberedskap. Denne kan vi bygge opp som matvarelager, men aller viktigst er det å holde jorda i hevd og ha dyktige bønder og småbrukere som kan forvalte dette ansvaret. Dette arbeidet haster.
Vi må øke sjølforsyningsgraden mens vi har bønder.

Vi kan se tilbake på en hundre år lang kamp for å opprettholde et jordbruk som kan utføre sitt samfunnsoppdrag. I dette bildet er det også nødvendig at bøndene og småbrukerne har økonomiske og sosiale vilkår på linje med andre folk i samfunnet. Dette har vært Norsk og Nordland Bonde- og Småbrukarlags fokus gjennom hele vår historie.

Nå står vi igjen foran nye jordbruksforhandlinger. Aldri tidligere har vi hatt et så godt utgangspunkt for å skape bedre kår for jordbruksnæringen som nå. Hurdalsplattformen ga gode signaler til jordbruket, og AP, SP og SV gjorde dette enda tydeligere i vedtaket om statsbudsjettet for 2022: *Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende og tidfestet plan i løpet av 2022 for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet. Inntektsgapet skal tettes uavhengig av bruksstørrelse, produksjon og landsdel.*

Nå blir det vår og alles oppgave å forvalte denne «juvelen» i framtidig norsk jordbrukspolitikk. Dette må vi lykkes med! Vi må ikke komme i den situasjonen at vi må si som radiokommentatoren etter at Norge tapte med ett mål mot Sverige i håndball-EM, etter å ha ledet med fem mål: *Hvordan klarte de å rote bort dette da?*
Vi må heller kunne si: *Ja, vi klarte det! Jordbruket er jamstilt i inntekt med andre grupper i samfunnet!*

Bondeopprøret har mer enn noen klart å få fram den reelle situasjonen blant norske bønder. De har framstilt jordbruket på en troverdig måte, og fått rettet oppmerksomheten mot hva som må endres. Både Bondeopprøret og Norsk Bonde- og Småbrukarlag fortjener ære for at regjeringen satte i gang arbeidet med å få et mer reelt tallgrunnlag, og at stortinget gjorde sitt jamnstillingsvedtak.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag opplever nå en tilstrømming av nye medlemmer. La oss gjøre vårt til at vi blir en organisasjon for mange flere!

Med hilsen
Per-Anton Nesjan
fylkesleder

Felleskjøpet

Tillitsvalgte og ansatte 2021

Fylkesleder
Per-Anton Nesjan
Vega BS
per.anton.nesjan (a) signalbox.no
907 38 869

Nestleder
Gerbrand Vink
Lofoten BS
gerbrand.vink (a) outlook.com
954 29 895

Styremedlem
Angelica Svarto
Hattfjelldal BS
angelica.svarto (a) hotmail.com
408 97 167

Styremedlem
Kleo Delaveris
Direktemedlem
kleo (a) handnesgarden.no
958 95 061

Styremedlem
Fred Terje Hansen
Steigen BS
fredha (a) live.no
970 01 428

Fylkessekretær
Margrethe Figved
nordland (a) smabrukarlaget.no

932 44 599

Varamedlemmer til styret:
1. Henry Ellingsen, Vesterålen BS
2. Marita Olsen, Steigen BS
3. Arnt Ellingsen, Vesterålen BS

Revisorer:
Fast: Bjørn Roger Mathisen, Vega BS
Fast: Kristin Leifsdatter, Hamarøy/Tysfj BS
Vara: Tom Even Lillemo, Hemnes BS

Valgkomité:
Leder: Eirin Bjune, Beiarn/Bodø BS
Medlem: Ingjerd Hagen, Hattfjelldal BS
Medlem: Jan Theodorsen, Andøy BS

Andre valgte/oppnevnte ombud 2021

Rovviltgruppa i Nordland BS, leder	**Ann Guro Hansen**
Partnerskap Landbruk	**Per-Anton Nesjan** **Gerbrand Vink**
Landbruksforum Nordland	**Lars Morten Rødås** **Brynjar Dalen**
Forum for beitebruk i Nordland	**Astrid T. Olsen** **Terje Nystabakk**
Nordland Landbruksselskap	**Ann Chr. Theodorsen**
Prosjekt Utmark	**Ann Chr. Theodorsen**
Samarbeidsforum Gås	**Jan Theodorsen**
Jordvern Nordland	**Nils Barsch**
Arbeidsutvalget i Nordnorsk Landbruksråd, vara	**Per-Anton Nesjan**
Ungdomsrepresentant på NBS-landsmøtet	**Gerbrand Vink**
Valgnemnda i NBS	**Brynjar Dalen**
Ungdomsutvalget i NBS	**Gerbrand Vink**
Internasjonalt utvalg i NBS	**Marielle de Roos**
Organisasjonsutvalget i NBS	**Per-Anton Nesjan** **Margrethe Figved**
Utmarksutvalget i NBS	**Ann Guro Hansen**
Inn På Tunet-utvalget i NBS	**Eirin Bjune**
Hagebruksutvalget i NBS	**Steve Saltermark**
Økologiutvalget i NBS	**Astrid T. Olsen** **Marielle de Roos**
Kvinneutvalget i NBS	**Ingeborg Tangeraas**
Varaordfører i NBS (Ordfører fra nov'21)	**Astrid T. Olsen**

Yara International ASA

Yaras misjon er både enkel og svært ambisiøs: Sørge for mat til verdens befolkning og verne om jordkloden på en ansvarlig måte.

Løsningene for plantenæring og tilbudene våre innen presisjonslandbruk gjør det mulig for bønder å øke avlingene og forbedre produktkvaliteten samtidig som de reduserer miljøbelastningen.

Miljø- og industriløsningene våre forbedrer luftkvaliteten og reduserer utslipp. Vi har en global tilstedeværelse med mer enn 16 000 ansatte og virksomhet i over 60 land.

Yara Norge

selger mineralgjødsel som er spesielt tilpasset norsk jordsmonn, klima og vekster. I tillegg leverer vi industrielle produkter og løsninger.

For mer informasjon, se vår hjemmeside www.yara.no

YARA

Knowledge grows

Lagets virksomhet

Ved utgangen av 2021 hadde Nordland Bonde- og Småbrukarlag 323 medlemmer. De aller fleste medlemmene var fordelt på 17 lokallag rundt omkring i fylket, mens 9 var direktemedlemmer i fylkeslaget .

Fylkesstyret har hatt 14 styremøter i perioden, samtlige på Teams. Oversikt over behandlede styresaker finnes bakerst i dette kapittelet. Det er effektivt med digitale møter, men det hadde vært godt for styret å møtes fysisk en gang på vårparten for å bli kjent. Fysiske møter gir også en helt annen mulighet til idémyldring og dypdykk i enkeltsaker. Forhåpentligvis blir det mulig å gjenoppta denne tradisjonen i 2022.

Året startet med et møte om båsfjøs, der vi diskuterte økonomi og ombyggingsmuligheter med rådgivere fra Norsk Landbruksrådgivning, TINE og Innovasjon Norge. Situasjonen er særlig utfordrende for mindre bruk, men det finnes muligheter. NBS jobber for minimum 50% tilskudd til ombygging. En oppsummering av møtet kan leses på nettsida vår, søk på "investeringsbehov ved ombygging".

Fylkesårsmøtet ble avholdt på Teams 13. mars, med representasjon fra 11 lokallag. Per-Anton Nesjan ble valgt som ny leder etter Astrid Olsen, og Gerbrand Vink rykket opp som nestleder. Angelica Svarto (Hattfjelldal) og Fred Terje Hansen (Steigen) kom inn som nye styremedlemmer. Møtet skulle egentlig ha vært en del av jubileumsfeiringa, siden laget rundet 100 år i 2021, men med koronarestriksjonene lot det seg ikke gjøre å gjennomføre fysiske arrangement. Feiringa ble utsatt til 2022.
Som leder kunne ikke Per-Anton fortsette som kasserer i laget. Styret besluttet derfor å legge funksjonen til fylkessekretæren.
Kleo Delaveris fikk innvilget permisjon fra sitt verv som styremedlem fra juni, Henry Ellingsen rykket da opp på fast plass i styret.

Ordninga med at hvert lokallag har en fadder i fylkesstyret har bare delvis vært videreført. Styret tar gjerne imot tilbakemeldinger fra lokallagene, om hva slags oppfølging de ønsker i tida framover.

Fylkesstyret har lagt mye arbeid i forberedelser til jordbruksforhandlingene, både gjennom studiearbeid og skriving av leserinnlegg til avisene. Lokallagene ble invitert til Teamsmøte om innspill til forhandlingene, men dette var tydeligvis ikke interessant nok til at noen valgte å bruke tid på det. I forbindelse med bruddet i forhandlingene, var det imidlertid god aktivitet i flere av lokallagene.

I juni arrangerte laget det digitale seminaret "Solidaritet i matfatet", med foredrag fra FN-sambandet om bærekraftsmålene i et jordbruksperspektiv.
På seinsommeren arrangerte fylkeslaget i samarbeid med Beiarn/Bodø BS et seminar om bygg og annen helsebringende lokalmat, og hadde dessuten en sentral rolle i Økouka 2021.

I løpet av året har prosjektet Velg Melk i Nordland gått over i hovedfasen, og det er gjort klart for et pilotprosjekt på grasfôra kjøtt og melk fra storfe og småfe.

Mesteparten av landsmøtedelegasjonen

Landsmøtet i Norsk Bonde- og Småbrukarlag ble arrangert på Gardermoen 30.-31. oktober. Både Hamarøy/Tysfjord, Vesterålen, Fauske/Sørfold, Saltdal, Hattfjelldal, Vega, og Velfjord var representert. Fylkeslaget stilte med fylkesleder, fylkessekretær og ungdomsutsending.

Fylkesstyret har vært representert i ulike møter med statsforvalteren, fylkeskommunen, m.fl. Vi har blant annet deltatt på årsmøter i Nordland Landbruksselskap, Nordnorsk Landbruksråd, Arktisk kompetansesenter for sau, på nasjonalt rovviltseminar, fylkesleder- og representantskaps-møter i NBS og på årsmøter og forsikringsmøter i noen av lokallagene.

Styresaker 2021

1 Innkalling og saksliste
2 Protokoll
3 Referatsaker
4 Oppfølging av lokallagene
5 Aktivitetsplan
6 Jubileumsmarkering 2021
7 Prosjekt Velg Melk
8 REKO-ring Mo i Rana
9 Nasjonal rowiltkonferanse
10 Regional plan klimautfordringer
11 Satsing på kjekjøtt
12 Aktuelle arbeidsområder
13 Kornkonferansen
14 Årsmelding 2020
15 Årsmøte 2021
16 Budsjettforslag 2021
17 Høring kraftledning Ulvsvåg – Bognes
18 Tilskudd til klima- og miljøtiltak
19 Årsmøtedeltakelse AKS
20 Medlemmer automatisk utmeldt
21 Rutiner Altinn
22 Leserbrev fram mot JF
23 Frakttilskudd kraftfôr Sør-Helgeland
24 Nord-Norsk Økomatpris
25 FoU-samarbeid i NNLR
26 Økouka 2021
27 Konstituering av nytt styre
28 Grunnlag for styrearbeidet
29 Representasjon i råd og utvalg
30 Oppfølging av årsmøtesaker
31 Fadderordninga
32 Samarbeid med 4H
33 Årsmøte Nordland Landbruksselskap
34 Bygg og annen helsebringende lokalmat
35 FoU i NNLR
36 Merkeordning Grasbasert
37 Lovendringer NBS
38 Jordbruksforhandlingene
39 Permisjonssøknad Kleo Delaveris
40 Landsmøte 2021
41 Høring Bioenergistrategi for Nord-Norge
42 Dyrevelferdskonferansen 23. sept
43 Landbr.forvaltningskonf. 3.-4. nov
44 Kulturlandskapspris for Nordland
45 Transportløsninger i Nord-Norge
46 Besøk på Biobasert innovasjonsklynge
47 Arbeidsmetoder
48 Sykepenger og uføretrygd
49 Løsdrift vs båsfjøs
50 Høring ny hundelov
51 Annonseforespørsel Agronominytt
52 Pris for veldrevet gårdsbruk
53 Høring Strategisk plan for jordvern
54 Verving
55 Jordbruksforhandlingene 2022

Fiskå Mølle
51 74 33 00 |
www.fiska.no

Resultatregnskap 2021

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

	Note	31.12.2021	31.12.2020
Driftsinntekter			
3001 Medlemskontingent		124 121	0
3003 Tilskudd sekretær		35 000	0
3004 Driftstilskudd Gjensidige		14 625	0
3005 Informasjonstilskudd Gjensidige		0	0
3006 Aktivitetstilskudd NBS/andre		20 174	0
3007 Tilskudd studieringer		8 400	0
3201 Annonseinntekter		20 000	0
3900 Tilskudd og annen driftsrelatert inntekt		50 000	0
Sum driftsinntekter		**272 320**	**0**
Driftskostnader			
5020 Feriepenger		11 354	0
5100 Lønn til ansatte		111 306	0
5400 Arbeidsgiveravgift		5 672	0
5401 Arbeidsgiveravg. av påløpt ferielønn		579	0
5920 Yrkesskadeforsikring		1 356	0
6700 Vervgodtgjøring leder		10 000	0
6800 Kontorrekvisita		1 049	0
6810 Tele- og datakostnader		-355	0
6820 Årsmelding		7 957	0
6890 Kontorgodtgjøring		15 000	0
6940 Porto		689	0
7320 Reklamekostnad		1 875	0
7321 Profileringsmateriell		1 602	0
7400 Kontingenter fradragsberettiget		2 525	0
7421 Gaver		754	0
7701 Styremøter		0	0
7702 Årsmøte		0	0
7703 Andre møter/arrangement i egen regi		800	0
7704 Landsmøte		-315	0
7706 Eksterne møter		3 685	0
7709 Andre møtekostnader		1 159	0
7770 Bank- og kortgebyrer		184	0
Sum driftskostnader		**176 875**	**0**
Driftsresultat		**95 444**	**0**
8090 Prosjektinntekter	1	149 325	0
Sum finansinntekter		**149 325**	**0**
8190 Prosjektkostnader	1	76 425	0
Sum finanskostnader		**76 425**	**0**
Årsresultat		**168 344**	**0**

Noter til regnskapet 2021

Note 1 - Fri note

Gjelder Økouka 2021 og Bygg-seminar. Ingen av prosjektene er avsluttet økonomisk.

Balanse 2021

Nordland Bonde- og Småbrukarlag

		31.12.2021	31.12.2020
EIENDELER			
1500	Kundefordringer	13 236	0
1801	Andeler	1 000	0
1920	Bankinnskudd	337 564	0
1921	Bankinnskudd prosjekt Velg Melk	98 123	0
1950	Bankinnskudd for skattetrekk	1	0
SUM EIENDELER		**449 924**	**0**
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
2050	Annen egenkapital	248 440	0
	Udisponert resultat (ikke postert)	168 344	0
Sum egenkapital		**416 784**	**0**
Gjeld			
2400	Leverandørgjeld	21 211	0
2780	Påløpt arbeidsgiveravgift	575	0
2940	Skyldig feriepenger	11 354	0
Sum gjeld		**33 140**	**0**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**449 924**	**0**

Revisorrapport

for Nordland bonde- og småbrukarlags regnskap for 2021

Vi har gått igjennom regnskapet og funnet det i orden.

Det er bokført 167 bilag. Balansen er kr 449 924.

Regnskapet anbefales godkjent.

25. januar 2022

Kristin Leifsdatter
revisor

Bjørn Roger Mathisen
revisor

Brudd i jordbruksforhandlingene

Stand på Skutvik, Hamarøy. Utdeling av flygeblader, og servering av hjemmebakte muffins med gode norske råvarer, saft og kaffe.

Aksjonsdag på torget i Bodø, sammen med Bondelaget

Kortesje og appell i Steigen

Trillebår- og traktoraksjon i Skjerstad

"Velkomstkomité" på hurtigbåtkaia på Givær

Det naturlige valget

Nortura
bondens selskap

Nortura eies av bønder, styres av bønder og har samme mål som bønder - å skape best mulig økonomi for bonden.

Foto: Rune Bendiksen / Studio Bl.

Avisinnlegg

Samvirke – hvor går veien videre?

Av Per-Anton Nesjan, mars 2021

Nortura-slakteri legges ned på Otta i Gudbrandsdalen. TINE stanser produksjonen av Balsfjordost etter 40 år. Pølseproduksjonen på Anslimoen forslås flytta sørover. Nytt privat slakteri bygges på Otta. TINE skulle legge ned to meierier i Finnmark, men trakk det senere tilbake. Dette er noen overskrifter om samvirkeselskapene for kjøtt og melk den senere tid. Det er negative signaler til bønder og befolkning i våre landbruksbygder.

TINE og Nortura sin oppgave er å hente melk og slaktedyr på gårdene over hele landet, og å få solgt råvarene til en så god pris til bonden som mulig, og samtidig opprettholde næringsmiddelindustri. Nå utfordres landbrukssamvirket av kjedemakta og økende import.
Den egentlige makta ligger i at de tre største matkjedene i landet bestemmer distribusjonen av maten. Alle kjedene har sentralisert sine grossistlagre til Østlandet, nesten alle. Råvarene sendes sørover for bearbeiding, og maten sendes nordover igjen for å bli spist, til og med kjøtt med opprinnelsesland Tyskland kommer. Hvorfor importere når vi produserer kjøtt sjøl?

Melkeprodusenter blir også angrepet av Q-meieriene, som krever å få fortsette å få tilskudd på 80 mill kroner for å konkurrere med TINE. 12 øre av utsalgsprisen går til Q for at de skal kunne by melkeprodusenter i sentrale deler av landet bedre betalt pr melkeliter enn det TINE betaler. Q betaler ikke høyere utbetalingspris til bonde i kraft av egne resultater eller prisuttak i markedet. Q har definert sitt konsept slik at de alltid skal ligge over Tine med et fast antall øre. Forbrukerne i Norge betaler altså 8o mill kroner for å holde seg med en konkurrent til TINE, til tross for at denne ikke klarer å konkurrere med TINE.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag vil heller bruke disse pengene til en høyere melkepris til melkeprodusentene i hele landet.

Økt lønnsomhet er roten til alt godt

Av Ola Fiskvik, fylkesleder i Nord-Trøndelag; Per-Anton Nesjan, fylkesleder i Nordland; Frank Valø, fylkesleder i Troms, april 2021

Det er noen spørsmål som må stilles:
Skal jordbruket i Norge være ei evig avviklingsnæring? Skal inntektene i jordbruket fortsatt holdes nede for å gi billig mat og konsentrasjon av produksjonen? Skal vi la regjeringen definere beredskap som å holde forsyningslinjene fra utlandet åpne? Skal vi fortsette å importere mat og formidler til fortrengsel for norske ressurser? Skal vi fortsette å legge jorda brakk og la den gro igjen?

Eller skal vi nyttiggjøre oss de naturressursene vi har i Norge til å produsere mat, holde landskapet åpent og i hevd og bygge beredskap gjennom å øke og sikre sjølforsyningen?

Mange vil være enige om svarene på disse spørsmålene. Nei på de første og ja på de siste. La oss være åpne, ærlige og tydelige på hva som må gjøres.

Reelle tall
Mange bønder kjenner seg ikke igjen i de inntektstallene som hvert år legges fram av Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ). Dette vil aldri bli helt korrekte, gjenkjennbare tall, men det er noen prinsipper som må endres for å få mer reelle tall.

BFJ har lagt til grunn at det skal beregnes samlet godtgjørelse for arbeid og egenkapital. For å få fram bondens reelle inntektsnivå må dette skilles. Da kan godtgjørelse til arbeid i større grad sammenlignes med inntektene til lønnstakere og andre inntektsgrupper.

BFJ regner leie av jord og melkekvoter som et nullsumsspill for jordbruket. Det betyr at det som er utgift for leieren er inntekt for utleieren. Det forutsettes at begge er aktører i jordbruket. Det er også riktig i en viss grad, men for å få mer reelle tall må dette synliggjøres bedre.

Disse endringene vil etter all sannsynlighet vise at inntektene i jordbruket er lavere enn det som formidles fra BFJ, også i år.

Inntektsnivå
For jordbruket bygger inntektsdannelsen på et vedtak i St.m. 9 (2011/12). Der heter det: «Regjeringen vil sikre utøverne i landbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper.

Regjeringen vil derfor videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i landbruket med utgangspunkt i den landbrukspolitikken som er ført etter 2005.»

Inntektene i jordbruket har aldri vært på nivå med andre grupper i samfunnet. Men det har variert hvor langt fra jamstilling dette nivået har vært. Nå ligger det gjennomsnittlige inntektsnivået i jordbruket på omkring halvparten av andre grupper, og det varierer også sterkt mellom produksjoner og bruksstørrelser.

Vedtaket betyr at regjeringen kan bruke dette som grunnlag for å legge fram et tilbud til jordbruket som gir samme inntektsutvikling i prosent som frontfagene oppnår i sitt oppgjør. Og det betyr igjen at inntektsforskjellene øker hvert år, i kroner, fordi kronebeløpet blir mindre av et lite tall enn et stort tall. Og regjeringen har ryggdekning i stortinget når de viser til at dette er en praksis fra 2005, altså også i den perioden de rødgrønne styrte landet.

For å kunne løfte inntektene i jordbruket til samme nivå som andre grupper må vi slutte å forhandle om inntektsutvikling og gå over til å forhandle om inntektsnivå.

Kreve etter behov

Økt lønnsomhet er svaret på de fleste spørsmål for alle som vil videreutvikle jordbruket. Økt lønnsomhet er svaret på å få nyrekruttering inn i næringa, det er svaret på å få dagens bønder til å drive gården fram til de selger eller overdrar den til en ny generasjon og det er svaret for at det skal bli foretatt nødvendige investeringer for å opprettholde og videreutvikle drifta. Økt lønnsomhet er svaret på å øke sjølforsynings-graden og dermed øke beredskapsnivået og å redusere importen til det som er nødvendig. Økt lønnsomhet er altså løsningen for å få ei naturlig utvikling i jordbruket.

Da må vi slutte å beregne mulighetsrommet, dvs. hva det er mulig å oppnå i forhandlingene. Vi må kreve etter behov. Da trenger vi mest mulig reelle tall og å forhandle om inntektsnivå. Dette vet vi ikke kan oppnås på ett år. De er derfor vi krever en opptrappingsplan på fem år. Det bør være nok tid til å bringe jordbruket opp på nivå med andre grupper.

Bodø/Glimt skal spille fotball, ikke bygge ned matjord

Av Per-Anton Nesjan, september 2021

Nordland Bonde- og Småbrukarlag mener det er svært positivt at Bodø/Glimt har sitt eget bærekraftprosjekt basert på FNs bærekraftmål, og at de tenker bærekraft når de nå vil bygge ny stadion. At ambisjonen er å lage verdens mest bærekraftige arena er imponerende.

At stadion blir delvis nedgravd i bakken for å kunne utnytte jordvarme, og at den skal bygges i massivt tre er svært positivt. Det samme gjelder å prøve å selvforsynt med både strøm og varme, og å redusere forbruket av vann.

Alt dette fremmer god bærekraft. Men når dette forutsetter at man vil bygge ned matjord på Rønvik-jordene, så faller argumentasjonen sammen. Noe av det viktigste å ta vare på for framtida er nettopp matjorda. Da må vi finne andre egnede utbyggingsarealer.

Nordland Bonde- og Småbrukarlag ser ikke at det er umulig å gjennomføre ei utbygging av ny fotballstadion i Bodø uten å bygge ned matjord. Flytting av flyplassen er under vurdering. Innenfor det arealet som her blir frigjort må det være mulig å finne egnede arealer til fotballstadion, som både unngår nedbygging av matjord og oppnå de bærekraftsmålene klubben har satt seg. Da bygger man også bru mellom interessekonfliktene.

At tiden er over for Aspmyra som stadion fordi det ikke er mulig å tilfredsstille kravene fra UEFA er sikkert riktig. Og det føles sikkert som et nederlag hvis "Europa-kampene" må spilles på Lerkendal, men dette kan ikke være grunn nok til igjen å gå til angrep på vår dyrebare matjord på Rønvik-jordene.

Kulturlandskapsprisen

Statsforvalteren i Nordland deler hvert år ut en egen kulturlandskaps-pris som skal bidra til oppmerksomhet rundt bærekraftig drift av jordbruksarealene i fylket, og sette fokus på de nærings- og samfunnsmessige verdiene som kulturlandskapet representerer. Prisen kan gis til aktive gårdbrukere som forvalter miljø- og kulturlandskapsverdiene på en særdeles god måte, eller til organisasjoner, bygdelag, grunneierlag eller andre.
Mottakeren skal ha gjort en særlig innsats for å ta vare på kvalitetene og utvikle mulighetene i jordbrukets kulturlandskap og/eller ved å ivareta tradisjoner.

Kulturlandskapsprisen for 2021 gikk til våre medlemmer Louise Fontain og Torbjørn Prytz, etter forslag fra fylkeslaget. Vi gratulerer!

Kulturlandskapsprisen Nordland til Louise Fontain og Torbjørn Prytz i Hattfjelldal

Prisvinnerne Torbjørn Prytz og Louise Fontain under dagens overrekkelse, sammen med landbruks- og reindriftsdirektør Katrine Erikstad hos Statsforvalteren i Nordland Foto: Nordland fylkeskommune.

De to får prisen for sitt arbeid med å bygge opp og drive Nybrot økologisk fjellgård i Skarmodalen i Hattfjelldal kommune.

Skjermdump fra nettsida til statsforvalteren

Årsrapporter

Nordland Landbruksselskap

Av Ann-Christine Theodorsen

Styret i Landbruksselskapet består av leder Ann-Christine Theodorsen, Nordland BS; styremedlem Jan Storteig, Nordland Bondelag; styremedlem Anne Marit Isachsen, Norsk Landbruksrådgiving. Daglig leder er John Kosmo

Året 2021 har for Landbruksselskapet betydd at vi ikke lenger er i formalisert samarbeid med Statsforvalteren. Samarbeidet startet i Nordland allerede i 1876. Vi har hatt et langt og godt samarbeid hvor de har stilt med daglig leder og hjelp med bla hjemmesiden vår. Styret prøvde å forhandle om fortsatt samarbeid, men det er lot seg ikke gjøre. Det kommer til å være samarbeid fra sak til sak fremover. Nordland Landbruksselskap var heldig å få avtroppende landbruksdirektør John Kosmo til å fortsette i posisjonen som daglig leder. Dette gjør at vi kan fortsette driften omtrent som vanlig.

I 2021 hadde vi 4 digitale styremøter samt 1 fysisk ifm utdeling av pris for «Veldrevet gårdsbruk». Prisen for 2020 ble utdelt til Lotte Almås og Øyvind Knapstad, Voll gård, melk-og kjøttproduksjon, Alstahaug kommune. Prisutdelingen følges alltid av et seminar på hjemplassen til vinnerne. Det gir mye blest om landbruket i lokalavisene i den forbindelse. Temaer på seminaret i år var «Salg av landbruks-eiendommer i åpent marked» v/ Jon Rannem, samt «Matproduksjon på «kanten av landet» v/ Leonid Rødsten.
Nordland Bonde-og Småbrukarlag er flinke til å sende inn forslag til kandidater til prisen. Det er flott, og mange av våre medlemmer har nådd helt til topps.

Landbruksselskapet har planlagt et større seminar hvor vi skal løfte temaet «Med kurs mot et bærekraftig og robust landbruk i Nordland». Dette skulle vært holdt i 2021, men med restriksjoner pga pandemien

har dette blitt utsatt. Vi mener vi skal få det til i februar 2023. I denne sammenheng skal vi bl.a. utfordre fylkeskommunen på hva slags ambisjoner og muligheter de har for landbruket. De har som kjent vedtatt en plan for landbruket i fylket.

Landbruksselskapet har god økonomi og kan gi begrensede tilskudd til aktiviteter og arrangementer som setter landbruket i fokus og som bidrar til forståelse for naturbaserte næringer og utvikling av nye næringer som styrker bygdene. Vi prioriterer de som er medlemmer hos oss.

Nordland Landbruksselskap kan nås på følgende adresse:

Nordland landbruksselskap
v/ John Kosmo
Sjyveien 14
8215 Valnesfjord

Mobil: 92631484
E-post: john.kosmo (a) online.no

Forum for beitebruk i Nordland

Av Terje Nystabakk

I 2020 ble det etablert et nytt forum for å bedre samarbeidet mellom jordbruket og reineierne. Formål: "Å etablere en åpen og overordna dialog hvor representanter fra reindrift, landbruk, kommuner og Statsforvalteren i Nordland i fellesskap kan drøfte felles utfordringer og foreslå løsninger som kan forebygge, dempe og eventuelt løse konflikter mellom næringene."

Forumet består av representanter for Nordland reindriftsamer, faglagene i landbruket, Statsforvalteren og kommunene ved KS. Astrid T. Olsen og Terje Nystabakk er pekt ut til å representere Nordland B&S, med Johan Rødås som vararepresentant. Det har ikke vært møter i forumet i 2021, men det er planlagt møte i januar 2022.

Prosjekt Utmark

Av Ann-Christine Theodorsen

I perioden 1997-2000 og 2001-2004 var prosjektet et delprosjekt i de nasjonale satsingene «Lokal forvaltning og driftsplanlegging av vilt- og fiskeressursene» og «Næringsutvikling og driftsplanlegging i utmark» i regi av Norges Bondelag og Norges Skogeierforbund. Prosjekt Utmark er nå etablert som en fast tjeneste med Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukarlag og Nordland Utmarkslag som eiere.

Vi har hatt ett Teams-møte i 2021. Det ble et dårlig forberedt møte med manglende sakspapirer og ikke tilsendt referat i ettertid. Det er stor belastning på utmarkskonsulenten som har mange oppgaver å utføre. Mye av oppgavene er sentrert rundt Saltenområdet og Helgeland. Det er lite som tilkommer den nordre delen av Nordland. Mer informasjon om prosjektet finnes på www.bondelaget.no/nordland/prosjekt-utmark/.

Nordland Utmarkslag som den tredje parten i samarbeidet fungerer bra. Det avholdes årsmøter med viktige saker på dagsorden for grunneiere. Jeg håper for 2022 at det blir bedre kontakt i styret og jeg skal etterlyse mer dialog og informasjon.

Samarbeidsforum Gås

Av Jan Theodorsen

Forumet består av 3 faste medlemmer fra faglagene, 3-4 fra Statsforvalteren (landbruk og miljø), 2 fra landbruksforvaltningene Sortland/Vesterålen og Herøy/Dønna og 1 fra NINA. Etter behov innkalles eller inviteres andre. Forumets formål er å bidra til å løse og dempe konflikten mellom bønder og beitende gås i Nordland som følge av skader og økonomisk tap som gåsebeitinga på innmark medfører

Samarbeidsforumet gir anbefalinger om størrelsen på det økonomiske tilskuddet for beiteskader i de årlige søknadsrundene, jfr "Miljøtilskudd til friareal for gås". Tilskuddspotten er på ca 4,6 mill kr og kan benyttes i kommunene Vega, Herøy, Dønna, Alstahaug, Træna, Bodø, Hadsel, Sortland, Øksnes og Andøy. Størrelsen på tilskuddene fastsettes i samarbeid mellom Landbruksforum Nordland og Statsforvalteren.
Det benyttes i dag tre ulike satser: Høyt, middels og lavt belasta med beiting. Tilskuddet utgjorde for 2021 henholdsvis kr 630, 359, 180 pr daa.

Forumet skal
- holde seg orientert og videreformidle til bønder og faglag om utvikling av gåsestammenes vekst og adferdsmønster
- vurdere og initiere tiltak med formål å redusere skade på eng og samtidig søke å opprettholde grasproduksjonen
- forbedre målemetodene for skade-og kostnadsvurdering
- opprettholde kontakt og dialog mellom landbruksnæringa og offentlige fagmiljøer på ulike plan (forvaltning, landbruk og miljø) samt involverte forsknings-, kunnskaps- og interesseorganisasjoner som NINA, Universitet, NIBIO, ornitologer, landbruksrådgiving, jegerorganisasjoner
- ivareta partenes rolle og interesser i forumet
- bidra til at vilkår og formål på best mulig vis harmonerer og der resultat kan nedfelles i forskrift og veiledning.

Det holdes minst to møter i året. Herav et fast vårmøte der man velger et område med gåseplager, treffer bønder og forvaltning, organiserer åpent møte og der diskuterer forhold knyttet til gåsebeitinga. De siste to årene har vårmøtene vært avholdt på nett, som følge av koronasituasjonen.

Prosjekt Plante- og engforbedring:
Et prosjekt med deltakelse og støtte fra offentlig myndighet er

gjennomført og avsluttet med gode resultater. NINA, NIBIO, Landbruksrådgiving og et antall bønder har vært i sving i tre år. Målet var å finne plantesorter som klarer beiting og samtidig gir tilfredsstillende nærings- og volumsmessige avlinger. Det konkluderes med at visse frøblandinger er svært godt egnet og gir gode og smakelige avlinger. Det er gitt ut rapporter som kvalitetssikrer resultatene som er av allmen nytte for grasbasert produksjon. Frøblandingene anbefales.

Prosjekt Jaktorganisering og tidlig jaktstart på grågås:
Forumets deltakelse her er knyttet til Forvaltningsplan for gås i Nordland, der forumet har en rolle. Målet er å utvikle jaktorganisering og jaktmetode på grågås for bestandskontroll, næringsvirksomhet knyttet til jaktutleie, kjøttsalg og opplevelse. Det er ønskelig med tidligere jaktstart enn nå, og derfor blir det felt gås for aldersbestemming over en 3årsperiode. Prosjektet avsluttes 2022 og finansieres av Miljødepartementet.

Kommentarer til arbeidet i Samarbeidsforum Gås:

Grågåsstammen er i stor vekst. Det er ikke satt bestandsmål. Skadefelling er strengere regulert. Tiltak med regulering er ikke tilfredsstillende. Grågåsbeiting i tillegg til beiting av kortnebb- og kvitkinngås har dramatisk økt skadevirkning på enga. Beiteskader av grågåsbeiting dekkes ikke av tilskuddsordninger. Problemet er landsomfattende.

Arbeidsform: Samarbeidet med Bondelaget går godt. Partsrollen oppfattes og utøves likt. Det er tidvis problemer med rolleforståelsen i gruppa, noe som kan være utfordrende i beslutningssituasjoner. Statsforvalteren har stor kompetanse, men handlingsrommet er strammet inn fra sentralt hold, samarbeidet er betydelig formalisert og det får en viss virkning i negativ retning.

Målemetode for å sikre rettferdig tilskudd i forhold til skadeomfang: Dette har vært et langtrukket arbeid, men det er nå utviklet en metode der en kan måle beiteskadene med bruk av objektive kriterier og dermed fastsette kostnadene på sikrere måte. Metoden kan med tilpassing benyttes til skadevurdering der andre arter er involvert.

Finansiering: Miljøtilskudd til friareal for gås er en tilskuddsordning og ikke en erstatningsordning. Tilskuddets størrelse avgjøres årlig i jordbruksforhandlingene. Usikkerheten i den forbindelse er uheldig.
En fast erstatningsordning er å foretrekke.
Det er vesentlig at de reelle kostnadene for beiteskade blir kjent. Til nå er det dårlig stelt med det. Det vi ser er at skadene er betydelig større enn tilskuddene tilsier. Tilskuddene er en påskjøt som fordeles relativt i søkermassen etter søkermengde og bevilgning. Reelle kvalitetssikrede kostnader må på bordet som verktøy når økonomisk krav framføres til staten. Det må jobbes videre med dette.
Kontakten mellom Nordland BS sine medlemmer i Samarbeidsforum Gås og Landbruksforum Nordland må forbedres.

Statsforvalteren skal i 2022 lage nytt regionalt miljøprogram (RMP) for perioden 2023-2026. Det skal lages ny forskrift for miljøtilskudd. Forumet vil bli involvert.

"Samarbeidsforum Gås" er nå etablert i Trøndelag etter modell fra Nordland.

HORN'S Slakteri AS

Telefon: 76 05 54 00
www.horns.no post@horns.no

Administrasjon

Innmelding slakt: Arild Horn
Regnskap / avregning: Per Magne / Svein
Personal / kvalitet: Gøran Ellingsen

Dyrebiler

Arthur Hansen: 959 94 787
Jan Tore Breive: 411 05 646
Kai Robin Johansen: 951 09 315
Werner Horn: 958 15 860

Vi er der når du trenger oss

Et ønsket alternativ

KLF KJØTT- OG FJØRFEBRANSJENS LANDSFORBUND

Grasfôra kjøtt og melk i Nord-Norge

Av Astrid Tove Olsen

Pilotprosjektet kom i gang med bakgrunn i mange tilbakemeldinger fra medlemmer om at forbrukerne etterspør lokalprodusert og beite-/grasbaserte kjøttvarer, gjerne som alternativ til kylling. Vi har derfor fulgt tett på utviklingen av merket «Grasbasert 90 eller 100%».

Debio eier merket og vil ta det i bruk fra høsten av gjennom å tilby det til alle økologiske husdyrbruk, gårdsbruk som allerede et i et register. Merarbeidet og kostnadene dekkes da innenfor avgiften som allerede blir betalt gjennom økologisk merkeordning. Nordland Bonde- og Småbrukarlag planla en pilot for 20 konvensjonelle bruk i Nordland, men ble bedt om å utvide prosjektet til hele Nord-Norge. Vi inviterer 5 konvensjonelle gårdsbruk fra Finnmark og 10 fra Troms til å delta i tillegg til 20 fra Nordland. Gårdbrukerne må betale for å benytte Grasbasert-merket, men prosjektet dekker en stor del av kostnadene.

Hovedmålet med pilotprosjektet er å øke verdiskapinga på gårdsbrukene som deltar gjennom 5 tiltak:

- Skape større oppmerksomhet om lokale innsatsfaktorer som beite- og grasressurser, og formidle verdien av dette.
- Bygge nettverk mellom de økologiske og konvensjonelle husdyrbrukene for formidling av erfaringer, økt kunnskaps-bygging og framtidig utviklingsarbeid på området.
- Redusere kostnader for merkebruker.
- Avklare hva som er nødvendig tiltak i verdikjeden for at Grasfôra-merket skal gi merverdi i primærlandbruket. Innhente opplysninger om kommunikasjon av verdier, distribusjonssystemer og varelinjer som kan passe produktet. Herunder bruk av Blockchain for å spore kjøttet etter nedskjæring.
- Vurdere videreføring og spredning i et hovedprosjekt.

Prosjektet er finansiert av Arktiske midler og RT-midler fra Nordland Fylkeskommune. Astrid T. Olsen er prosjektleder.

Vil du delta i et PILOTPROSJEKT I Nord-Norge?

Vi skal gjøre et utviklingsarbeid og et markedsarbeid gjennom bruk av det nye merket GRASBASERT 90-100%.

Pilotprosjektet vil dekke det meste av kostnader ved 1.gangsbesøk.

Du vil bli invitert inn i et nettverk for å diskutere gras- og beiteressurser og dele erfaringer

Du vil bli kjent med utviklingsarbeidet inn mot slakterier og bruk av nye digitale metoder for å følge slaktet på linja

Du vil få kunnskap om markedets preferanser for det grasbaserte merket både i serverings- og butikksegmentet.

Prosjekteier er Nordland Bonde- og Småbrukarlag.

Ta kontakt med Astrid Tove Olsen på telefon 95279775, eller til astridtoveolsen@gmail.com.

Velg Melk i Nordland

Av Astrid Tove Olsen

Nordland Bonde- og Småbrukarlag har arbeidet med mobiliseringsprosjektet Velg Melk i Nordland over flere år. I 2021 fikk vi et samarbeid med Beiarn kommune som søkte Statsforvalter om lønnsmidler til å drifte mobilisering med mål om at melkebruk i drift betyr opprettholdelse av matjord i drift. Samtidig blir det arbeidet i nettverk med kommunale landbrukskontor for å sette verdien av å bevare dyrkingsjord, beite og matjord i drift på dagsorden i administrasjon og politisk. Det er lagt opp til at lokallagene i Bonde- og Småbrukarlaget tar initiativ til møter mellom politikere, administrasjon og bønder, og at prosjektet dekker møtekostnader.

Velg Melk i Nordland samarbeider med Tine og NLR, og inviterer melkebønder til møte på 10 forskjellige steder i Nordland våren 2022. Prosjektet håper disse bøndene vil ønske videre rådgivning om mulighetene for fortsatt melkeproduksjon. Det er derfor lagt inn 50% tilskudd, inntil 7500 kr pr gårdsbruk, til å kjøpe veiledning for å avklare videre drift.
De første møtene er utsatt pga koronaregler, nye datoer kommer.

Prosjektleder Lise Kvåle finansieres av Beiarn kommune gjennom skjønnsmidler fra Statsforvalter i Nordland, mens mobiliserings- og rådgivningskostnader finansieres av Nordland Fylkeskommune, RT-midler. Både Tine, NLR og Innovasjon Norge bidrar med en betydelig egenandel gjennom deltagelse i prosjektgruppa. Nordland Bondelag er med i styringsgruppa, sammen med Statsforvalter og NFK som er observatører.

Les mer om prosjektet på nettsidene til Beiarn kommune:
www.beiarn.kommune.no/velg-melk-i-nordland

Økouka 2021

Av Astrid Tove Olsen

Prosjektet kom til etter ønske fra Økologisk Nord-Norge, Økologisk Norge, og Nordland Bonde- og Småbrukerlag ble forespurt om å ha prosjektansvar og ledelse etter at fylkeskommunen gav tilsagn om tilskudd. Astrid T. Olsen ble engasjert på timebasis. Aktivitetene i Økouka 21 foregikk i Vesterålen og i Lofoten i regi av Økologisk Nord-Norge, og i Bodø i regi av Beiarn og Bodø BS/ Nordland BS. Det var flere foredrag, markdager, dyrkings- og komposteringskurs, samtaler og filmvisning. Vi kan anbefale filmen The Biggest Little Farm på NRK-TV. Vi er fornøyde med arrangementene, men det var kort tid til forberedelser. Nordland Bonde- og Småbrukarlag søker derfor om at restmidler kan brukes til å samle samarbeidspartnere og starte planlegging av Økouka 2022 allerede nå i vinter.

Lokallag i Nordland (oppdatert januar 2022)

Andøy	Ann-Christine Theodorsen Dverberg Prestegård 8485 Dverberg	971 80 969 actheodorsen (a) msn.com
Vesterålen	Arnt Ellingsen Bøneset 71 8404 Sortland	971 45 606 arnt_ellingsen1 (a) hotmail.com
Lofoten	Marielle deRoos Saupstadveien 235 8360 Bøstad	950 82 958 lofoten-gardsysteri (a) online.no
Hamarøy / Tysfjord	Bjørn Mikal Knutsen Skilvassbakk 8276 Ulvsvåg	906 26 261 mi-knu (a) online.no
Steigen	Marita Olsen Knedalsvn 17 8283 Leinesfjord	906 73 833 marols01 (a) online.no
Fauske / Sørfold	Lars Morten Rødaas Rødås 8200 Fauske	958 26 159 lamro (a) online.no
Saltdal	Ann Guro Hansen Nestby 8250 Rognan	917 83 644 annguro (a) signalbox.no
Beiarn / Bodø	Olaug Olsen Givær 52 8097 Givær	481 52 060 olaug.olsen (a) hotmail.no
Rana	Ørjan Johansen Øverdalsvn 212 8617 Dalsgrenda	904 02 364 dalsgrendgrisen (a) gmail.com
Leirfjord	Sigvald Meisfjord Fagervikveien 10	954 02 420 sigvald (a) meisfjord.com

	8890 Leirfjord	
Hemnes	Tom Even Lillemo Kongsdalsvn 199 8647 Bleikvasslia	992 73 736 tomevenl (a) gmail.com
Hattfjelldal	Torbjørn Prytz Skardmodalsveien 2718 A 8696 Hattfjelldal	958 87 380 tb.prytz (a) online.no
Vega	Oddvar Nikolaisen Risbakkvn 143 8984 Vega	951 29 449 oniko (a) online.no
Velfjord	Tore Foss Øvre Enga 8960 Velfjord	975 22 043 torefos (a) online.no
Harangsfjord	Svein Erling Gaupen Haugaveien 18 7981 Harangsfjord	416 82 558 sveingaupen68 (a) gmail.com

Kontaktinformasjon oppdateres etter hvert som lokallagsårsmøter avholdes.
Se www.smabrukarlaget.no/nordland

Er du oppdatert på det som skjer i fylkes- og lokallaget?

Det meste av informasjon går nå ut som e-post eller på telefon/sms.
Hvis du ikke har hørt fra lokal- eller fylkeslaget i det siste, kan det være at vi ikke har gyldig e-postadresse eller telefonnummer til deg.

Ta gjerne kontakt på nordland@smabrukarlaget.no
eller på telefon 932 44599, så ordner vi det!

NOREG P.P.
posten

Avsender:

Nordland Bonde- og Småbrukarlag
Gullsvågvn 10
8984 Vega

INTERESSERT I NATUR, DYR, SKOGBRUK, LOKALMAT ELLER LYST TIL Å BLI VETERINÆR?

Vi er eneste skole i Nord-Norge som tilbyr VG2 Skogbruk og VG3 Studieforberedende naturbruk med realfagspakke.

Høsten 2021 startet vi opp det nye tilbudet Hest- og dyrefaget VG1, dette videreføres også neste skoleår.

Besøk oss på facebook, Insta og Youtube – søkeord: **MVS.naturbruk**

Vi har internatplass til alle nye elever.
Ta kontakt for mer info eller kom på hospitering!

Nordland FYLKESKOMMUNE | MOSJØEN VIDEREGÅENDE SKOLE